

ULLRICH JUNKER

Stanisław Borowski

Ein Leben für und mit Glas

im Dez. 2018

Ullrich Junker
Mörikestr.16
D 88285 Bodnegg

Stanisław Borowski

– Ein Leben für und mit Glas

Ullrich Junker

Stanisław Borowski wurde im August 1944 in Frankreich in Moûtiers im Grenzgebiet zur Schweiz bzw. Italien (zwischen Genf und Turin) geboren. Der Vater Jan Borowski war mit seiner Familie nach Frankreich immigriert. 1948 zieht es die Familie Borowski zurück in die neu gegründete Volksrepublik Polen. Sie lässt sich zunächst in Wałbrzych/Waldenburg nieder. Für einige Jahre wird dann Bolesławiec/Bunzlau der Wohnort.

Zurück zu den Wurzeln zieht es dann die Familie nach Nowosielce bei Krosno.

Krosno war damals und ist auch heute noch die Hochburg der Glasproduktion in Ostpolen.

Stanisław absolviert in Krosno eine Ausbildung zum Mechaniker. Seine große Leidenschaft aber ist die Musik. Im Alter von 15 Jahren baut er sich eigenhändig ein Schlagzeug. Das erste Geld verdient er sich nun als Musiker. Schon von klein auf malt Stanisław sehr gern und schafft auch Skulpturen. Der Vater hält hingegen nicht viel vom Künstlerleben und drängt Stanisław, einen anständigen Beruf zu erlernen und auszuüben.

Bei einem Konzertauftritt in der Nähe der Glashütte in Krosno kommt es zum ersten Kontakt mit der Glasherstellung und Stanisław lässt sich zunächst als Glasschleifer anstellen. Aufgrund seiner Wissbegierde durchläuft er später sämtliche Produktionsbereiche. 1970 richtet er in der Garage bei seiner Tante eine Werkstatt ein, in der er in seiner Freizeit seine ersten individuellen Gravuren gestaltet. Er studiert die Fachliteratur über Glaskunst und besucht Ausstellungen. Besonders die mehrfarbigen Überfanggravuren des französischen Künstlers Émile Gallé inspirieren ihn. 1973 wagt er den Weg in die Selbstständigkeit. In der Garagenwerkstatt entstehen nun die ersten Glasgravuren und skulpturale Formen.

1977 besucht Borowski die Ausstellung „1. Coburger Glaspreis für moderne Glasgestaltung in Europa“. Er knüpft hier erste Kontakte zu deutschen Glaskünstlern und Galerien.

1980 sendet er einige Schwarzweißfotos seiner Arbeiten für die „New Glass Review 2“ an das Corning Museum of Glass in New York. Das Museum kauft daraufhin das Objekt „Host“ und so wird die Glaskunstwelt auf den polnischen Künstler aufmerksam.

Als 1981 in Polen der Kriegszustand verhängt wird, gehört Stanisław, der nicht Parteimitglied ist und viele ausländische Kontakte hat, zum Kreis der Verdächtigen. Im Mai 1982 findet in Frauenau ein Glassymposium statt, das er unbedingt besuchen möchte. Durch einen glücklichen Zufall gelingt es ihm, eine Ausreisegenehmigung zu erhalten.

Stanisław Borowski

– życie dla szkła i ze szkłem

Ullrich Junker

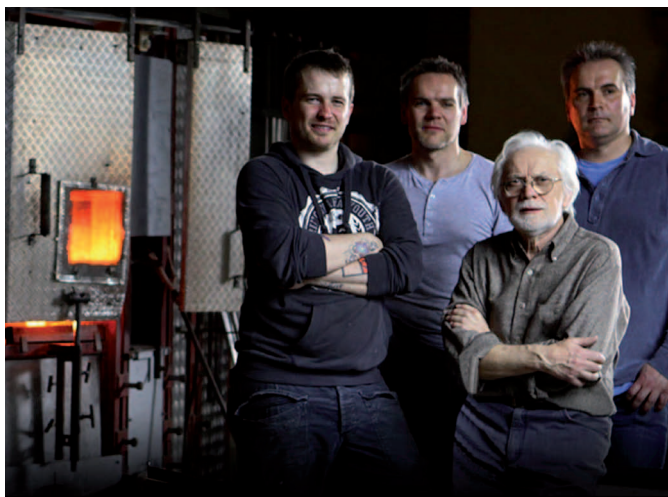
Stanisław Borowski urodził się w sierpniu 1944 r. we Francji w Moûtiers, niedaleko granicy szwajcarskiej albo włoskiej (między Genewą a Turynem). Ojciec Jan Borowski imigrował z rodziną do Francji. W 1948 r. rodzina Borowskich powraca do nowo utworzonej Polskiej Republiki Ludowej. Osiedla się najpierw w Wałbrzychu. Później przez kilka lat miejscem ich zamieszkania będzie Bolesławiec.

Następnie, powracając do korzeni, rodzina przenosi się do Nowosielec koło Krosna. Było ono wówczas i jest również dziś głównym ośrodkiem produkcji szkła we wschodniej części Polski. W Krośnie Stanisław kończy naukę na mechanika. Jego wielką pasją była jednak muzyka. W wieku 15 lat buduje własnoręcznie perkusję. Swoje pierwsze pieniądze zarabia więc jako muzyk. Już od dzieciństwa Stanisław lubi malować, zajmuje się rzeźbą. Natomiast ojciec nie ma zbyt dobrego zdania o pasji artystycznej syna i nakłania Stanisława do wyuczenia się i wykonywania porządnego zawodu.

Podczas występu na koncercie, który odbywał się w Krośnie, w pobliżu huty szkła, Stanisław po raz pierwszy styka się z tematem produkcji szkła i tak oto wkrótce zatrudnia się najpierw jako szlifierz.

W związku ze swoją chęcią zdobywania wiedzy przechodzi wszystkie etapy produkcji. W roku 1970 urządza warsztat w garażu swojej cioci, gdzie w wolnym czasie projektuje swoje pierwsze grawerunki. Studiuję literaturę fachową na temat szkła artystycznego i odwiedza wystawy. Inspiruje go szczególnie bogaty grawerunek w wielobarwnym szkłe warstwowym francuskiego artysty Émile Gallégo. W 1973 r. odważy się usamodzielnąć. W warsztacie w garażu powstają więc pierwsze grawerunki szkła oraz formy rzeźbiarskie. W roku 1977 Borowski odwiedza wystawę pt. „I Nagroda na Europejskim Konkursie Współczesnego Szkła w Coburgu“. Nawiązuje tutaj pierwsze kontakty z niemieckimi artystami szkła i galeriami. W roku 1980 wysyła do Corning Museum of Glass do Nowego Jorku kilka czarno-białych zdjęć swoich prac na „New Glass Review 2“. Muzeum kupuje następnie obiekt „Host“ i tak oto świat szkła artystycznego zwraca uwagę na polskiego artystę.

Gdy w roku 1981 ogłoszony zostaje stan wojenny, Stanisław, niebędący członkiem partii, a mający kontakty zagraniczne, należy do kręgu podejrzanych. W maju 1982 r. odbywa się we Frauenau symposium szkła, w którym Stanisław chciałby koniecznie wziąć udział. Dzięki szczęśliwemu przypadkowi udaje mu się dostać pozwolenie na wyjazd za granicę. Borowski poznaje wielu artystów twórców szkła artystycznego oraz pionierów ruchu Studio Szkła (ang. Studio Glass Movement). Słowacki arty-

Vater Borowski mit seinen drei Söhnen
Ojciec Borowski z trzema synami

Borowski lernt viele Glaskünstler und Pioniere der Studioglasbewegung kennen. Der slowakische Glaskünstler Pavel Molnar nimmt Borowski zunächst mit nach Hamburg und schafft für ihn eine Verbindung nach Rheinbach bei Bonn. Dort haben aus dem Sudetenland vertriebene Glasveredler ihre Heimat gefunden und Glasfachbetriebe gegründet. Borowskis Ehefrau Bożena und die drei Söhne Paweł (*1969), Wiktor (*1971) und Stani Jan (*1981) sind zu dieser Zeit noch in Ostpolen.

Auf Borowski kommt eine intensive Zeit zu. Er muss sich einleben, die deutsche Sprache lernen und auch noch hart arbeiten. Aber in seinem Umfeld gibt es einige, die ihn unterstützen, so auch der damalige Stadtdirektor der Stadt Rheinbach. Bereits im Herbst 1982 kann Borowski seine erste Ausstellung in Den Haag in der Galerie van den Doel präsentieren. Ein halbes Jahr später, im März 1983, holt er seine Familie nach Deutschland.

Dank der „Revue“ des Corning Museum of Glass schafft Borowski den Durchbruch in den USA. Ein Galerist aus San Francisco besucht 1984 eine Ausstellung mit Borowskis Arbeiten und importiert seine Glasobjekte nach Amerika. Mit der ersten Ausstellung 1985 beginnt die Erfolgsgeschichte in den USA.

Die Nachfrage wird größer und 1987 bezieht die Familie Borowski das selbst sanierte eigene Haus in Hennef bei Bonn, in dem 1988 ein Glasstudio mit Glasofen errichtet wird.

Auch die beiden großen Söhne treten in die Fußstapfen des Vaters und 1990 wird das Familienunternehmen „Glasstudio Borowski“ gegründet.

Nach dem politischen Umbruch fährt Borowski sehr oft zu den Verwandten nach Krosno. Er kommt hierbei immer wieder an einer heruntergekommenen Scheune in der Nähe von Bunzlau vorbei. Mit Bunzlau verbindet ihn seine Kindheit, und er hat die Vision, aus diesem verfallenen Gebäude ein Glasstudio zu machen. Nach dem Erwerb dieser Scheune und einer umfangreichen Sanierung verlegt Borowski sein Glasstudio von Hennef nach Bunzlau. Sein Sohn Wiktor führt weiterhin von Hennef aus als Manager das Familienunternehmen.

sta Pavel Molnar zabiera Borowskiego najpierw do Hamburga i kontaktuje go z Rheinbach koło Bonn. Tam zdobnicy szkła, wysiedleni z Kraju Sudeckiego znaleźli swoją drugą ojczyznę i założyli pracownię szklarskie. Żona Borowskiego Bożena oraz trójka synów – Paweł (ur. 1969), Wiktor (ur. 1971) oraz Stanisław Jan – Stani (ur. 1981) pozostali w tym czasie na wschodzie Polski.

Dla Borowskiego nadchodzi intensywny okres. Musi zaaklimatyzować się, nauczyć języka niemieckiego i również jeszcze ciężko pracować. Ale w jego otoczeniu jest kilka osób, które go wspierają, np. ówczesny sekretarza miasta Rheinbach (niem. Stadtdirektor). Już jesienią 1982 r. Borowski może zaprezentować swoją pierwszą wystawę w Hadze w galerii van den Doel. Pół roku później, w marcu 1983 r., sprowadza swoją rodzinę do Niemiec. Dzięki „Revue” muzeum Corning Museum of Glass Borowski doprowadza do przełomu w USA. Właściciel galerii z San Francisco odwiedza w roku 1984 wystawę z pracami Borowskiego i importuje jego szklane obiekty do Ameryki. Od pierwszej wystawy w 1985 r. rozpoczyna się historia sukcesu Borowskiego w USA. Popyt staje się coraz większy i w 1987 r. rodzina Borowskich wprowadza się do samodzielnie wyremontowanego własnego domu w Hennef koło Bonn, w którym w 1988 r. zostaje utworzone Studio Szkła wraz z piecem szklarskim. Również obaj starsi synowie podążają w ślady ojca i w roku 1990 zakładają rodzinne przedsiębiorstwo „Studio Szkła Borowski”

Po politycznym przełomie Borowski często jeździ do krewnych do Krosna. Ciągłe przejeżdża obok zaniebanej stodoły niedaleko Bolesławca. Z Bolesławcem łączy się jego dzieciństwo. Ma wizję utworzenia z tego rozpadającego się budynku Studia Szkła. Po zakupieniu owej stodoły i dużym remoncie Borowski przenosi swoje Studio Szkła z Hennef do Bolesławca. Jego syn Wiktor jako manager kieruje nadal z Hennef rodzinnym przedsiębiorstwem.

W nowym Studiu Szkła pracują więc Stanisław wraz z synami Pawłem i Stanisławem Janem – Stanim. W ciągu krótkiego okresu załoga wzrasta do 14 pracowników. Obok unikatów produkowane są również serie. Szkło artystyczne staje się znane na całym świecie, najbardziej w Europie Zachodniej oraz w USA, od niedawna również w Chinach.

Polski minister kultury przyznaje Stanisławowi Borowskiemu medal „Gloria Artis” (w 2009 r. brązowy medal, a w 2014 r. złoty medal). W 2011 r. otrzymuje szczególne wyróżnienie – tytuł doktora honoris causa Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.

Życiorys Stanisława Borowskiego odzwierciedla tragizm wielu dekad: narodziny we Francji jako dziecko polskich emigrantów, po II wojnie światowej powrót z Francji z nadzieją na wolną Polskę, potem okres stanu wojennego, ogłoszonego przez Jaruzelskiego w roku 1981, emigracja do Niemiec i dobre przyjęcie w Rheinbach przez szklarzy wysiedlonych z Kraju Sudeckiego, aż w końcu powrót do Bolesławca, gdzie Stanisław przeżył swoje dzieciństwo.

Mimo wielkiego sukcesu Stanisław i jego dzieci wraz z ich rodzinami są nadal skromnymi ludźmi. Podłoża

In dem neuen Glasstudio sind nun Stanisław und die Söhne Pawel und Stani Jan tätig. Innerhalb kurzer Zeit wächst die Belegschaft auf 14 Mitarbeiter an. Neben Unikaten werden nun auch Serien hergestellt. Die Glaskunst ist in der ganzen Welt bekannt, am meisten in Westeuropa und in den USA, seit neuester Zeit auch in China.

Stanisław Borowski wird vom polnischen Kultusminister der Orden „Gloria Artis“ (2009 in Bronze und 2014 in Gold) verliehen. 2011 erhält er als besondere Auszeichnung die Ehrendoktorwürde der Kunstakademie Wrocław.

Der Lebenslauf von Stanisław Borowski spiegelt die Tragik von vielen Jahrzehnten wieder: als Kind polnischer Emigranten in Frankreich geboren, nach dem 2. Weltkrieg mit der Rückkehr aus Frankreich auf ein freies Polen hoffend, dann die Zeit des von Jaruzelski 1981 ausgerufenen Kriegsrechts, Auswanderung nach Deutschland und gute Aufnahme durch selbst vertriebene sudetendeutsche Glasmacher in Rheinbach, zuletzt dann die Rückkehr nach Bunzlau, wo Stanisław seine Kindheit erlebt hat.

Trotz des großen Erfolges sind Stanisław und seine Kinder mitsamt ihren Familien bescheiden geblieben. Den Grundstein für diese Bescheidenheit dürfen wir wohl in der entbehrungsreichen Entwicklung dieses Familienunternehmens sehen.

Die Kinder haben jedoch im Laufe der Zeit jeweils ihre eigene Kunstrichtung entwickelt.

Möge die Familie Borowski uns noch sehr lange mit ihren Glasobjekten erfreuen und ihrem eigenen Stil treu bleiben.

Im Glasstudio in Bunzlau
W Studiu Szkła w Bolesławcu

tej skromności powinniśmy upatrywać zapewne w pełnym wyrzeczeń działaniu na rzecz rozwoju tego rodzinnego przedsiębiorstwa. Jednak z biegiem lat każde z dzieci rozwinęło swój własny kierunek w sztuce.

Niech rodzina Borowskich zachwyca nas jeszcze długo swoim szklanymi obiektami oraz niech pozostanie wierna swojemu własnemu stylowi.